

V I Lenin

Zemstvokampanjen och Iskras plan

Endast för partimedlemmar

Helt nyligen publicerades ett brev till partiorganisationerna ("för partimedlemmar"), som är undertecknat av *Iskras* redaktion. Ryssland har aldrig varit så nära en författning som nu – skriver redaktionen och utvecklar ingående en hel plan för en "politisk kampanj", en hel plan för att inverka på våra liberala zemstvomän, som lämnar in petitioner om en författning.

Innan vi undersöker denna nya *Iskras* i högsta grad lärorika plan, skall vi dra oss till minnes, hur den ryska socialdemokratin ställt frågan om förhållandet till våra liberala zemstvomän ända sedan den proletära massrörelsen uppkom. Alla vet att också i denna fråga har pågått en kamp mellan "ekonomisterna" och revolutionärerna nästan ända sedan den proletära massrörelsens början. De förra gick så långt att de direkt förnekade den borgerliga demokratin i Ryssland, ignorerade uppgifterna för proletariatets inverkan på de oppositionella skikten i samhället och, samtidigt som de inskränkte slagkraften i proletariatets politiska kamp, överlämnade de medvetet eller omedvetet den politiskt ledande rollen åt de liberala elementen i samhället och hänvisade arbetarna till "den ekonomiska kampen mot arbetsgivarna och regeringen". Anhängarna av den revolutionära socialdemokratin i gamla *Iskra* bekämpade denna riktning. Denna kamp uppdelas i två stora perioder: innan det liberala organet *Osvobosjdenije* framträdde och perioden efter dess framträdande. Under den första perioden riktade vi huvudsakligen vårt angrepp mot ekonomisternas trångsynthet, "drev" dem till det faktum som de inte lagt märke till, att det finns en borgerlig demokrati i Ryssland, underströk proletariatets uppgift att utöva en allsidig politisk verksamhet, att påverka alla samhällsskikt och att bli avantgardet i kriget för friheten. För närvarande är det desto mera på sin plats och nödvändigt att minnas denna period och dess huvuddrag, ju grövre den förvanskas av nya *Iskras* anhängare (se "Våra politiska uppgifter" av Trotskij, utgiven under *Iskras* redaktion), ju mera dessa spekulerar i den nuvarande ungdomens brist på kännedom om vår rörelsens närmaste förflutna.

Från och med utgivandet av *Osvobosjdenije* började den andra perioden i den gamla *Iskras* kamp. Då liberalerna framträdde med ett självständigt organ och ett särskilt politiskt program, förändrades självfallet uppgiften för proletariatets inverkan på "samhället": arbetardemokratin kunde inte längre inskränka sig till att bara "ruska upp" den liberala demokratin genom att väcka dess oppositionella anda, den måste ställa i förgrunden den revolutionära kritiken av den halvhet, som klart framträdde i liberalismens politiska ståndpunkt. Vår inverkan på de liberala skikten tog formen av ständiga hänvisningar till det inkonsekventa och otillräckliga i herrarnas liberalers politiska protest (det är tillräckligt att hänvisa till "Sarja", som kritiserade hr Struves förord till Wittes memorandum och till de talrika artiklarna i *Iskra*).

Vid tiden för II partikongressen hade denna socialdemokratins nya inställning till liberalismen, som framträtt öppet, redan klarnat och befästats till den grad att ingen ens längre ställde sig frågan om det existerar en borgerlig demokrati i Ryssland och om den oppositionella rörelsen måste finna stöd (och vilket stöd) hos proletariatet. Det var endast fråga om formuleringen av partiets uppfattning i denna fråga, och det är tillräckligt att jag här påpekar att den gamla *Iskras* ståndpunkt fick ett betydligt bättre uttryck i Plechanovs resolution, som underströk den liberala *Osvobosjdenijes* antirevolutionära och antiproletära karaktär, än i Starovers förvirrade resolution, som å ena sidan jagar (och det inte alls i rätt tid) efter ett "avtal" med liberalerna och å andra sidan ställer villkor för sådana avtal, som är fiktiva och uppenbart genomförbara för liberalerna.

II

Tidigare, då då vi talade om det spöke, som vår redaktion sett i drömmen, påvisade vi ännu inte ett annat karakteristiskt drag i dess resonemang. Redaktionen gick till storms mot den komprometterande taktik, som går ut på att avtvinga zemstvomännen ”det formella löftet att framlägga våra krav för regeringen”. Frånsett de absurditeter, som tidigare påpekats, är här själva tanken besynnerlig, att ”våra” krav, arbetardemokratins krav skulle föreläggas regeringen av den liberala demokratin. Å ena sidan är den liberala demokratin, just för att den representerar den borgerliga demokratin, aldrig i stånd att tillägna sig ”våra” krav och att förfäkta dem uppriktigt, konsekvent och beslutsamt. Även om liberalerna ”frivilligt” skulle ge ett formellt löfte om att framlägga våra krav, så skulle de självfallet inte hålla detta löfte och skulle bedraga proletariatet. Å andra sidan, om vi vore tillräckligt starka att allvarligt kunna inverka på den borgerliga demokratin i allmänhet, och herrar zemstvomän i synnerhet, så skulle en dylik styrka vara fullständigt tillräcklig för oss att självständigt framlägga våra krav för regeringen.

Redaktionens besynnerliga tanke är inte ett resultat av att den pratat bredvid munnen, utan en oundviklig följd av den förvirrade ståndpunkt som den överhuvud intagit i denna fråga. Hör: ”Den centrala brännpunkten och ledtråden ... måste vara den praktiska uppgiften ... att utöva en imponerande organiserad inverkan på den borgerliga oppositionen”; i ”förslaget till en förklaring av arbetarna till respektive organ för den liberala oppositionen” måste finnas en ”förklaring till varför arbetarna inte vänder sig till regeringen, utan till församlingen av representanter för just denna opposition”. Att ställa uppgiften på detta sätt är i grunden oriktigt. Vi, proletariatets parti, måste självfallet ”gå ut till alla klasser av befolkningen”, öppet och energiskt förfäkta vårt program och våra närmaste krav inför hela folket, vi måste sträva efter att resa dessa krav också inför herrar zemstvomän, men den centrala brännpunkten och ledtråden för oss måste vara att inverka inte på zemstvomännen utan just på regeringen. *Iskras* redaktion har vänt upp och ned på frågan om den centrala brännpunkten. Den borgerliga oppositionen är bara borgerlig och bara en opposition just för att den inte kämpar själv, inte har något eget program som den obetingat försvarar, för att den står mellan de två kämpande parterna (regeringen och det revolutionära proletariatet plus dess fåtaliga intellektuella anhängare), för att den beräknar resultatet av kampen till fördel för sig själv. Ju häftigare kampen blir, ju närmare stunden för den avgörande drabbningen kommer, dess mer måste vi därför rikta vår uppmärksamhet och vår inverkan på vår verkliga fiende och inte på den bundsförvant, som *uppenbart* är en villkorlig, problematisk, opålitlig och obeslutsam bundsförvant. Det skulle vara oklokt att ignorera denna bundsförvant, det skulle vara meningslöst att sätta sig som mål att skrämja och sätta skräck i den – allt detta är till den grad självklart, att det överhuvud taget är besynnerligt att tala om det. Men, jag upprepar det, den centrala brännpunkten och ledtråden i vår agitation får inte vara inverkan på denna bundsförvant, utan förberedelsen till den avgörande kampen mot fienden. När regeringen koketterar med zemstvon och gör obetydliga eftergifter åt den, har den faktiskt ännu inte gjort de ringaste eftergifter åt folket; regeringen kan ännu fullständigt vända tillbaka till reaktionen (riktigare: fortsätta reaktionen), som det hänt i Ryssland dussintals och hundratals gånger efter de snabbt övergående liberala infallen hos en eller annan självhärskare. Just i ett sådant ögonblick av koketteri med zemstvon, vilseledande av folket, insövande av folket med tomma ord måste man särskilt ta sig i akt för rävsvensen, måste man särskilt envist hålla i minnet att fienden ännu inte är krossad, måste man särskilt energiskt uppmana till att fortsätta och tudubbla kampen mot fienden och inte förlägga tyngdpunkten från en ”hänvändelse” till regeringen till en hänvändelse till zemstvon. Just i nuvarande ögonblick är det de notoriska gräddskummarna och förrädarna mot friheten och inga andra, vilka anstränger sig till det yttersta för att förlägga tyngdpunkten i samhällets och folkets uppmärksamhet till zemstvon

och väcka tillit till zemstvon, som i verkligheten på intet sätt förtjänar den sanna demokratins tillit. Tag Novoje Vremja: i den ovan citerade artikeln kan man läsa följande reflexioner:

”Det är klart för envar att med möjligheten för att dryfta alla våra brister och fel modigt och sannfärdigt, med möjligheten för envar som deltar i det offentliga livet att fritt utveckla sin verksamhet, måste det också snart bli slut på bristerna, och Ryssland kan utan fruktan slå in på den väg av framåtskridande och fullkomnande, som är så nödvändig för landet. Inte ens organisationen, som är instrumentet för detta framåtskridande, behöver man fundera ut; den föreligger i form av zemstvon, som man bara (!) behöver ge frihet att växa; häri ligger borgen för ett verkligt självständigt och inte lånat fullkomnande.”

Sådana och liknande tal inte endast ”skyler över strävan efter den inskränkta monarkin och en censusförfattning” (som redaktionen säger på ett annat ställe i sitt brev); de förbereder direkt jordmånen för att inskränka hela saken till leenden, adresserade till zemstvon t.o.m. utan den ringaste inskränkning av monarkin!

Att man ställer upp inverkan på zemstvon och inte på regeringen som den centrala brännpunkten, leder naturligtvis till den olyckliga tanken, som låg till grund för Starovers resolution, nämligen tanken att man genast och oförtövat måste söka en basis för något slags ”avtal” med liberalerna.

«I förhållande till de nuvarande zemstvona – skriver redaktionen i sitt brev – går vår uppgift ut på (!) att ställa dem de politiska krav av det revolutionära proletariet, som de är förpliktade att understödja för att ha åtminstone någon rätt att uppträda i folkets namn och räkna med ett energiskt understöd från arbetarmassornas sida.”

Det måste man säga är en nätt definition på arbetarpartiets uppgifter! I en tid, då vi helt klart ser konturerna av ett möjligt och sannolikt förbund mellan de moderata zemstvomännen och regeringen till kamp mot det revolutionära proletariet (redaktionen medger själv att ett sådant förbund är möjligt), skall vi inte låta vår uppgift ”gå ut på” att tiodubbla energin i kampen mot regeringen, utan på att utarbeta kasuistiska betingelser för en överenskommelse med liberalerna om ömsesidigt stöd. Om jag föreslår en annan person krav, som han skall förplikta sig att stödja för att ha rätt till mitt stöd, så träffar jag just ett avtal. Och vi frågar alla och envar: vart har de ”villkor” för avtal med liberalerna avdunstat, som Starover kokade ihop i sin resolution¹ (som också är undertecknad av Axelrod och Martov) och vars ogenomförbarhet redan förutsagts i vår litteratur? Om dessa villkor säger redaktionen i sitt brev inte ett ord. Redaktionen drev igenom resolutionen på kongressen för att sedan kasta den i papperskorgen. Vid det första försöket att praktiskt ta itu med saken blev det klart att framläggandet av Starovers ”villkor” endast skulle komma att framkalla ett homeriskt skratt hos herrar liberala zemstvomän.

Låt oss gå vidare. Kan man överhuvud erkänna det som *principiellt* riktigt att arbetarpartiet ställer sig uppgiften att framlägga dylika politiska krav för den liberala demokratin eller zemstvomännen ”som det är förpliktat att stödja för att ha åtminstone någon rätt att uppträda i folkets namn”? Nej, att ställa uppgiften på detta sätt är principiellt oriktigt och leder bara till fördunklande av proletarietets klassmedvetande, till ofruktbar kasuistik. Att uppträda i folkets namn, det betyder just att uppträda som en demokrat. Envar demokrat (däribland också den borgerliga) har rätt att uppträda i folkets namn, men han har denna rätt endast i den mån han genomför demokratins krav konsekvent, beslutsamt och ända till slutet. Följaktligen har varj e

¹ Vi påminner läsaren om att i Starovers resolution, som antogs av kongressen (tvärtemot min och Plechanovs mening), uppställes 3 villkor för provisoriska avtal med liberalerna: 1. att liberalerna »klart och otvetydigt förklarar att de i sin kamp mot den enväldiga regeringen avgjort ställer sig på socialdemokratins sida»; 2. att »de i sina program inte uppställer krav som är i strid med arbetarklassens och demokratins intressen överhuvud eller fördunklar dess medvetande»; 3. att »de gör den allmänna, lika, hemliga och direkta rösträtten till sin kampparoll».

borgerlig demokrat ”åtminstone någon rätt att tala i folkets namn” (ty *varje* borgerlig demokrat försvarar, så länge han är demokrat, ett eller annat demokratiskt krav), men samtidigt har *ingen* borgerlig demokrat rätt att över hela linjen uppträda i folkets namn (ty ingen borgerlig demokrat är nu för tiden i stånd att genomföra demokratins krav beslutsamt och till slutet). Hr Struve har rätt att uppträda i folkets namn försåvitt Osvobosjdenije kämpar mot självhärskardömet. Hr Struve har ingen rätt att uppträda i folkets namn, försåvitt Osvobosjdenije snor och svänger sig, inskränker sig till en censusförfattning, framställer zemstvonas opposition som en kamp och undviker ett konsekvent och klart demokratiskt program. De tyska nationalliberalerna hade rätt att uppträda i folkets namn, försåvitt de hade kämpat för fri flyttningsrätt. De tyska nationalliberalerna hade ingen rätt att uppträda i folkets namn, försåvitt de stödde Bismarcks reaktionära politik.

Att ställa arbetarpartiet uppgiften att förelägga herrar liberala borgare sådana krav, att de ifall de understödde dem skulle ha åtminstone någon rätt att uppträda i folkets namn, betyder således att fundera ut en absurd och meningslös uppgift. Vi har inte behov av att tänka ut några som helst särskilda demokratiska krav förutom dem, som är nedlagda i vårt program. I detta programs namn är vi skyldiga att stödja varje (däribland också en borgerlig) demokrat, för så vitt han genomför demokratismen; vi är förpliktade att skoningslöst avslöja varje demokrat (däribland också en socialistrevolutionär), försåvitt han avviker från demokratismen (t. ex. i frågan om fritt utträde ur byalaget och frihet för bonden att sälja jord). Men att försöka på förhand bestämma så att säga måttet av en tillåten nedrighet, att försöka på förhand fastställa, vilka avvikelser från demokratismen som är tillåtliga för en demokrat, för att han i alla fall skall ha någon rätt att uppträda som demokrat – denna uppgift är så klyftig, att man ofrivilligt misstänker att kamrat Martynov eller kamrat Dan varit vår redaktion behjälpliga att kläcka ut den.

III

Sedan redaktionen i sitt brev utvecklat sina ledande politiska synpunkter, ger den också en ingående skildring av sin stora plan.

Guvernements-zemstvomötena anholder om en författning. I städerna X, Y, Z uppgör kommittémedlemmarna plus de klassmedvetna arbetarna en plan för en politisk kampanj ”å la Axelrod”. Den centrala brännpunkten i agitationen förläggs till inverkan på den borgerliga oppositionen. En organisationsgrupp väljs. Organisationsgruppen väljer en exekutivkommission. Exekutivkommissionen väljer en speciell talare. Man strävar efter att ”bringa massorna i direkt beröring med zemstvo-sammanträdena och koncentrera demonstrationerna just vid den byggnad, där zemstvorepresentanterna håller sina sammanträden. En del av demonstranterna tränger in i mötessalen för att i det lämpliga ögonblicket med hjälp av en talare, som fått detta som speciellt uppdrag, be mötet (? adelsmarskalken, som är mötets ordförande?) om tillstånd att läsa upp en förklaring av arbetarna. Ifall anhållan blir avslagen, avger talaren med hög röst en protest mot att ett möte, som talar i folkets namn, inte önskar lyssna till stämman av detta samma folks representanter.”

Sådana är nya *Iskras* nya plan. Vi skall strax få se, hur anspråkslöst redaktionen själv värderar dess betydelse, men först skall vi anföra redaktionens i hög grad principiella förklaringar om exekutivkommissionens funktioner.

”Exekutivkommissionen måste på förhand träffa åtgärder för att det inte skall framkalla panisk förskräckelse hos zemstvomännen (!) då flera tusen arbetare uppträder framför det hus, där zemstvorepresentanterna håller sina möten och några dussin eller hundratals inne i själva huset, så att zemstvomännen under inflytande av denna fruktan vore i stånd att ta sin tillflykt (!) till polisens och kosackernas skamliga skydd och därmed förvandla en fredlig manifestation till ett motbudande slagsmål och ett barbariskt slaktande och förvanska hela dess syfte ...”

(Redaktionen tycks själv tro på det spöke den sett i sömnen. Redaktionen får det t.o.m. att se ut – enligt satsens bokstavliga, grammatikaliska mening – som om zemstvomännen skulle förvandla manifestationen till ett slagsmål och förvanska dess mening. Vi har ingen särdeles hög tanke om de liberala zemstvomännen, men det syns oss dock att redaktionens paniska skräck för att liberalerna i zemstvomötet skall kalla på polisen och kosackerna är fullständigt absurd. Envar som bara en gång bevistat ett zemstvosammanträde vet mycket väl att polisen, ifall det inträffar att den s. k. ordningen störes, tillkallas antingen av adelsmarskalken som leder sammanträdet, eller av den polistjänsteman, som inofficiellt befinner sig i ett sidorum. Eller måhända medlemmarna av exekutivkommissionen av denna anledning kommer att förklara för polisinspektören, att det alldeles inte ingår i ”planen” för nya *Iskras* redaktion att förvandla en fredlig manifestation till ett barbariskt slaktande?)

...”För att undgå en sådan överraskning bör exekutivkommissionen på förhand varsko de liberala representanterna ... (för att de skall avge ett 'formellt löfte' om att inte tillkalla kosackerna?) om den förestående manifestationen och dess verkliga mål ... (d.v.s. varsko om att vårt verkliga mål alls inte består i att man barbariskt pryglar upp oss och därmed förvanskar meningen med Axelrods plan) ... Dessutom bör den försöka att träffa någon överenskommelse (hör!) med representanterna för den oppositionella bourgeoisins vänsterflygel och trygga sig om ej dess aktiva understöd, så åtminstone sympati för vår politiska aktion. Underhandlingarna med dem måste den självfallet föra i partiets namn, på uppdrag av arbetarcirklar och möten, där man inte bara dryftar den allmänna planen för den politiska kampanjen, utan också redogör för dess förlopp – självfallet under strängt iakttagande av konspirationens krav.”

Ja, ja, vi ser tydligt att Starovers stora ide om en överenskommelse med liberalerna på grundvalen av noggrant fastställda villkor växer och stärks inte bara dagligen, utan stundligen. Visserligen har alla dessa fastställda villkor ”tillsvidare” lagts åt sidan (vi är ju inga formalister!), men i stället uppnås en överenskommelse praktiskt och omedelbart, nämligen: *överenskommelsen att inte framkalla panisk förskräckelse.*

Hur ni än vänder på redaktionens brev, så skall ni inte finna något annat innehåll i den beryktade ”överenskommelsen” med liberalerna än det vi påpekat: antingen är det en överenskommelse om de betingelser, på vilka liberalerna är berättigade att uppträda i folkets namn (och då komprometterar själva iden om en sådan överenskommelse på det allvarligaste de socialdemokrater som framfört den), eller är det en överenskommelse om att inte framkalla panisk förskräckelse, en överenskommelse om sympati för en fredlig manifestation – och då är det helt enkelt struntprat, som det är svårt att tala allvarligt om. Den absurda idén om den centrala betydelsen av inverkan på den borgerliga oppositionen och inte på regeringen, kunde heller inte leda till något annat än till en absurditet. Om vi kan genomföra en imponerande massdemonstration av arbetare i zemstvomötets sal, så gör vi det naturligtvis (ehuru det ifall krafterna räcker till för en massdemonstration vore mycket bättre att ”koncentrera” dessa krafter inte ”framför huset”, där zemstvomötet sammanträder, utan framför polis-, gendarm- eller censurbyggnader). Men att härvid låta sig ledas av hänsynen till zemstvomännens paniska förskräckelse, att underhandla med dem om detta – det är höjden av oförnuft, höjden av löjlighet. Enbart *innehållet* i ett tal av en konsekvent socialdemokrat kommer alltid och oundvikligen att framkalla panisk skräck hos en mycket betydande del, säkert bland majoriteten av de ryska zemstvomännen. Att på förhand tala med zemstvomännen om att en sådan panisk skräck inte är önskvärd, det innebär att ställa sig själv i en ytterst skev och ovärdig ställning. En slags annan panisk skräck kommer också oundvikligen att framkallas genom ett barbariskt slaktande eller tanken på möjligheten av ett sådant. Att föra underhandlingar med zemstvomännen om denna paniska skräck är ytterst oklokt, ty inte en enda liberal, inte ens den moderataste, kommer någonsin att framkalla ett slagsmål eller sympatisera med det, men detta beror alls inte av honom. Det som behövs är inga ”underhandlingar”, utan en verklig förberedelse av krafterna, inte inverkan på zemstvo-

männen, utan just inverkan på regeringen och dess agenter. Om man inte har krafter, så är det bättre att inte skrodera om stora planer, men har man krafter, så bör de ställas upp just mot kosackernas och polisens krafter, då bör man sträva efter att samla en sådan massa och på en sådan plats, att den kan slå tillbaka eller i varje fall uppehålla kosackernas och polisens anfall. Och om vi i handling och inte i ord är i stånd att utöva en ”imponerande organiserad inverkan på den borgerliga oppositionen”, så skall detta naturligtvis inte ske genom barnsliga ”underhandlingar” om att inte framkalla panisk skräck, utan endast genom kraft, genom styrkan i ett massmotstånd mot kosackerna och den tsaristiska polisen, genom styrkan i en massanstorm, som kan växa över i ett folkuppror.

Den nya *Iskras* redaktion ser annorlunda på saken. Den är så nöjd med sin plan om överenskommelser och underhandlingar, att den inte kan se sig mätt på den, inte kan prisa den högt nog.

De aktiva demonstranterna måste

”vara fyllda av förståelse för den grundläggande skillnaden mellan en vanlig demonstration mot polisen eller regeringen i allmänhet och en demonstration, vars omedelbara mål är kampen mot självhärskardömet med hjälp av det revolutionära proletariats direkta inverkan på de liberala elementens politiska taktik (just så!) på *nuvarande* (kurs. av redaktionen) tidpunkt ... För att anordna demonstrationer av vanlig, så att säga allmänt demokratisk(!) typ, som inte har till omedelbart mål att konkret ställa det revolutionära proletariats och den liberal-oppositionella bourgeoisin mot varandra som två självständiga politiska krafter, är det tillräckligt om det bara finns en stark politisk jäsning bland folkmassorna ... Vårt parti är förpliktat att utnyttja denna stämning bland massorna också för en om man så kan säga lägre typ (hör! hör!), för att mobilisera dessa massor mot självhärskardömet.” ”Vi tar de första (!) stegen på den nya vägen (!) för den politiska verksamheten, på vägen till att organisera ett sådant planmässigt ingripande av arbetar-massorna (NB)¹ i samhällslivet, vars omedelbara mål är att ställa dem mot den borgerliga oppositionen som en självständig kraft som till följd av sina klassintressen står i motsättning till den borgerliga oppositionen men samtidigt tillbjuder den betingelser (vilka?) för en gemensam energisk kamp mot den gemensamma fienden.”

Det är inte alla givet att fatta hela djupet i dessa märkliga betraktelser. Demonstrationen i Rostov, där socialismens mål och arbetardemokratis krav klarlades inför tusen och åter tusen av arbetare, är en ”mobilisering av lägre typ”, är den vanliga *allmänt demokratiska* typen, här finns det ingen konkret motsättning mellan det revolutionära proletariats och den borgerliga oppositionen. Men då en speciellt befullmäktigad talare, utsedd av exekutivkommissionen, som är vald av en organisationsgrupp, som består av kommittémedlemmar och aktiva arbetare, när denna talare efter föregående underhandlingar med zemstvomännen med hög röst avger protest på zemstvosammanträdet mot att man inte önskar lyssna till honom, då blir detta en ”konkret” och ”omedelbar” motsättning av två självständiga krafter, då blir det en ”direkt” inverkan på liberalernas taktik, då blir det ”det första steget på den nya vägen”. Vet skäms, mina herrar! Inte ens Martynov under Rabotjeje Djelos värsta tid har väl någonsin kommit med dylika plattheter!

Massmöten av arbetare på gatorna i de sydryska städerna, dussintals arbetartalare, direkta sammanstötningar med det tsaristiska självhärskardörets verkliga makt är ”mobilisering av en lägre typ”. En överenskommelse med zemstvomännen om ett fredligt uppträdande av vår talare, som förpliktar sig att inte framkalla panik bland herrar liberaler – det är ”den nya vägen”. Här har vi således de nya taktiska uppgifter, nya *Iskras* nya taktiska inställning, som så högtidligt förkunnats för hela världen av den redaktionella Balalajkin.² I ett avseende har

¹ Nota bene – märk väl. – *Red.*

² Typ från Saltykov-Sjtjedrins romaner – äventyrare och frasmakare. Med den »redaktionella Balalajkin» menar Lenin Trotskij. – *Red.*

denna Balalajkin likväl ofrivilligt sagt en sanning: mellan den gamla och den nya *Iskra* ligger verkligen en avgrund. Den gamla *Iskra* hade ingenting annat än ord av förakt och hån till övers för de personer, som är i stånd att låta sig entusiasmeras av en teatraliskt utstofferad överenskommelse mellan klasserna som ”den nya vägen”. Denna nya väg har vi länge känt till genom erfarenheten av de franska och tyska socialistiska ”statsmän”, som också betraktar den gamla revolutionära taktiken som en ”lägre typ” och som inte nog kan prisa det ”planmässiga och omedelbara ingripandet i samhällslivet” i form av överenskommelser om ett fredligt och stillsamt uppträdande av arbetartalarna efter underhandlingar med den oppositionella bourgeoisins vänsterflygel.

Inför de liberala zemstvomännens paniska skräck känner redaktionen å sin sida en sådan panisk förskräckelse, att den uttryckligen anbefaller deltagarna i den ”nya” plan den kläckt ut att iaktta ”särskild försiktighet”.

”I nödfall, när det gäller att visa försiktighet utåt vid genomförandet av denna aktion – läser vi i brevet – tänker vi oss arbetarnas förklaring tillsänd representanterna med post och utdelad som flygblad i ett betydande antal exemplar i zemstvomötets sal. Detta skulle endast kunna göra den förlägen, som står på den borgerliga revolutionismens ståndpunkt (sic!), för vilken den yttre effekten är allt och den planmässiga utvecklingsprocessen av proletariats klassmedvetande och självverksamhet är intet.”

Det är inte vår vana att bli förlägna över utsändningen och utdelningen av flygblad, men vi kommer alltid att bli förlägna över svulstigt och innehållslöst frasmakeri. För att med allvarlig min kunna tala om den planmässiga utvecklingsprocessen av proletariats klassmedvetande och självverksamhet i anledning av utsändningen och utdelningen av flygblad – härför måste man vara en hjälte i självbelåten platthet. Att ropa ut för hela världen om de nya taktiska uppgifterna och reducera hela saken till utsändning och utdelning av flygblad, det är i sanning oförlikneligt, det är i högsta grad karakteristiskt för representanterna för den intellektuella schattering i vårt parti, som nu hysteriskt jagar efter ett nytt taktiskt ord, sedan deras nya organisatoriska ord blivit ett fiasko. Och likväl pratar de med den blygsamhet, som är dem egen, om den yttre effektens fåfänglighet. Ser ni då verkligen inte, mina herrar, att i bästa fall, ifall er föregivna nya plan vinner fullständig framgång, skulle endast en yttre effekt uppnås genom en arbetares uppträdande inför herrar zemstvorepresentanter, men att man endast på skämt kan tala om att ett dylikt uppträdande verkligen skulle ha ett inflytande på ”de liberala elementens taktik”? Är det inte tvärtom, är det inte de massdemonstrationer av arbetare, vilka förefaller er att vara demonstrationer av ”den vanliga, allmänt demokratiska, lägre typen”, som har utövat en verkligt imponerande inverkan på de liberala elementens taktik? Och om det än en gång skulle falla på det ryska proletariats lott att inverka på liberalernas taktik, så kan man vara viss om att det skulle utöva denna inverkan genom en masstorm mot regeringen och inte genom en överenskommelse med zemstvomännen.

IV

Zemstvokampanjen, som igångsattes med polisens nådiga tillåtelse, Svjatopolk-Mirskijs och de officiella regeringsorganens kärvnlige tal, den höjda tonen i den liberala pressen, aktiviseringen av de så kallade bildade kretsarna – allt detta ställer arbetarpartiet inför de allvarligaste uppgifter. Men i *Iskrareaktionens* brev blir dessa uppgifter helt förvänt formulerade. Just på nuvarande tidpunkt måste den centrala brännpunkten för proletariats politiska verksamhet vara organiserandet av en imponerande inverkan på regeringen och inte på den liberala oppositionen. Just nu är överenskommelser mellan arbetarna och zemstvomännen om fredliga manifestationer – överenskommelser som oundvikligen skulle komma att förvandlas till ett rent farsaktigt effektsökeri – mindre än någonsin på sin plats, är sammansvetsningen av de framskridna, revolutionära elementen inom proletariatet för att förbereda den avgörande kampen för friheten mer än någonsin nödvändig. Just nu, då vår

författningsrörelse tydligt börjar uppvisa de urgamla synderna hos varje borgerlig liberalism och särskilt hos den ryska: en omåttlig utveckling av frasen, missbruk av ordet, som inte stämmer överens med gärningen, rent brackig tillit till regeringen och till varje rävpolitikens hjälte – just nu är fraserna om det icke önskvärda i att skrämman herrar zemstvomän och driva dem till panik, om vapen åt reaktionen o.s.v., o.s.v. särskilt taktlösa. Just nu är det mer än någonsin viktigt att hos det revolutionära proletariatet befästa en orubblig övertygelse om att också den nuvarande ”frihetsrörelsen i samhället” oundvikligen och ofrånkomligen kommer att visa sig vara en likadan såpbubbla som de föregående, om inte arbetarmassorna, som är i stånd och beredda till uppror, griper in med sin makt.

Den politiska jäsningen bland de mest olika skikt av folket, vilken är en nödvändig förutsättning för upprorets möjlighet och en borgen för dess framgång, en borgen för att proletariats initiativ vinner understöd, griper allt mera omkring sig, växer och skärps. Det skulle därför vara mycket oförnuftigt, om nu någon återigen fann på att ropa om en ögonblicklig anstorm, att uppmana till att genast formera stormkolonner o.s.v. Händelsernas hela förlopp är en borgen för att den tsaristiska regeringen under den närmaste framtiden kommer att köra ännu mera fast, att förbittringen mot den kommer att bli ännu mera hotande. Regeringen kommer också oundvikligen att köra fast i det spel med zemstvoskonstitutionalismen som den börjat. I båda fallen, om den gör några futtiga eftergifter eller om den inte gör några eftergifter alls, kommer missnöjet och irritationen oundvikligen att sprida sig ännu mera. Regeringen kommer också oundvikligen att köra fast i det skamliga och brottsliga mandsjuriska äventyret, som kommer att medföra en politisk kris både i händelse av ett avgörande militärt nederlag och i fall det för Ryssland hopplösa kriget drar ut på tiden.

Det är arbetarklassens sak att utvidga och befästa sin organisation och tiodubbla sin agitation bland massorna, i det den utnyttjar varje vacklan hos regeringen, propagerar upprorets ide och klargör dess nödvändighet med exemplet från alla de halvmesyror och redan på förhand till fiasko dömda ”steg”, som man nu skriker så mycket om. Det är överflödigt att säga att arbetarna bör reagera på zemstvos petitioner genom att anordna möten, sprida flygblad, organisera demonstrationer, där krafterna räcker till, för att framlägga alla socialdemokratiska krav, utan hänsyn till ”paniken” hos herrarna Trubetskoj, utan att bry sig om brackornas tjut om vapen åt reaktionen. Och om man skall riskera att på förhand och dessutom från utlandet tala om möjliga och önskvärda *massdemonstrationer* av en högre typ (ty demonstrationer som inte är massdemonstrationer har överhuvud taget inte längre någon betydelse), om man redan skall beröra frågan om att koncentrera demonstranternas krafter vid en eller annan byggnad, så skulle vi vilja peka just på de byggnader, där polisaktionerna till förföljelse mot arbetarrörelsen utkläcks, vi skulle visa på polis-, gendarm- och censurförvaltningens hus, på fängelserna för politiska ”förbrytare”. Arbetarnas allvarliga stödande av zemstvospetitionerna bör inte bestå i en överenskommelse om de villkor, enligt vilka zemstvomännen kunde tala i folkets namn, utan i att tillfoga folkets fiender ett slag. Och det kan väl knappast råda något tvivel om att en sådan demonstration skulle möta sympati hos proletariatet. Arbetarna hör nu från alla håll högrävande fraser och stora löften, de ser ett verkligt – visserligen försvinnande litet, men dock verkligt – utvidgande av friheten för ”samhället” (tyglarna på zemstvos lossas, de förvisade zemstvomännen återvändar, raseriet mot den liberala pressen mildras), men arbetarna ser överhuvud taget ingenting, som utvidgar friheten för *deras* politiska kamp. Under trycket från *proletariatets* revolutionära anstorm har regeringen tillåtit *liberalerna* att prata en smula om friheten! Rättslösheten och förnedringen för kapitalets slavar träder ännu krassare fram för proletärerna. Arbetarna har inte överallt organisationer till ett (ur rysk synpunkt) jämförelsevis fritt dryftande av politiska frågor, arbetarna har inga möteslokaler, arbetarna har inga egna tidningar, arbetarna får inte sina kamrater tillbaka från fängelserna och förvisningen. Arbetarna ser nu att herrar liberala borgare börjar dela skinnet av den björn,

som arbetarna ännu inte har skjutit, men som de och endast de, proletärerna, har sårat allvarligt. Arbetarna ser, att dessa herrar borgare knappast har tagit itu med att dela det blivande skinnet, innan de redan börjar visa tänderna och morra åt de ”ytterliggående partierna”, mot de ”inre fienderna” – de hänsynslösa fienderna till det borgerliga herraväldet och det borgerliga lugnet. Och arbetarna kommer att resa sig ännu djärvare, i ännu större massor för att fälla björnen, för att med våld tillkämpa *sig själva* det, som man lovar att ge herrar liberala borgare som en allmosa – mötesfrihet, frihet för arbetarpressen, full politisk frihet för en bred och öppen kamp för socialismens fullständiga seger.

Skrivet i november 1904